

UZASADNIENIE

K. K. w pozwie skierowanym przeciwko Skarbowi Państwa – Sądowi Okręgowemu w Suwałkach wniosła o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia tegoż Sądu z dnia 10 czerwca 2015 r., sygn. akt I Cz 206/15, oddalającego jej zażalenie na postanowienie Sądu Rejonowego w Elku z 24 listopada 2014 r., sygn. I Ns 350/12 odrzucające skargę o wznowienie postępowania w sprawie sygn. I Ns 445/98 o podział majątku dorobkowego i dział spadku po J. Ś. – poprzez uznanie jego niezgodności z art. 386 § 2 k.p.c. w zw. z art. 378 § 1 k.p.c., art. 379 pkt. 2 k.p.c. i art. 397 § 2 zdanie pierwsze k.p.c., art. 355 § 1 k.p.c. w zw. z art. 379 pkt. 2 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c., art. 222 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. W związku z powyższym na podstawie art. 417¹ § 2 k.c. w zw. z art. 424^{1b} k.p.c. domagała się zasądzenia od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Suwałkach na swoją rzecz odszkodowania w kwocie 77.100 zł z tytułu szkody wyrządzonej przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem wraz z ustawowymi odsetkami od dnia ogłoszenia wyroku do dnia zapłaty. Powołując się na art. 24 § 1 k.c. w zw. z art. 448 k.c. wносиła również o zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz kwoty 100.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych, wraz z ustawowymi odsetkami od dnia ogłoszenia wyroku do dnia zapłaty. Nadto żądała zasądzenia kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu wskazała, że postanowienie wydane przez Sąd Okręgowy w Suwałkach w dniu 10 czerwca 2015 r., sygn. akt I Cz 206/15 wywołało szkodę niemajątkową w postaci naruszenia dóbr osobistych powódki takich jak: kult pamięci osób zmarłych, wyrażające się, między innymi, poprzez dochodzenie sprawiedliwości dla jej zmarłej matki S. Ś. oraz przywracanie jej godności i dobrego imienia. Powódka wskazała, że zdarzeniem wyrządzającym krzywdę w postaci szkody majątkowej oraz naruszającym godność i dobre imię S. Ś. było postępowanie o podział majątku dorobkowego i dział spadku po jej zmarłym mężu J. Ś. oraz wydanie postanowienia z dnia 6 listopada 1998 r., sygn. akt I Ns 445/98 przez Sąd Rejonowy w Elku I Wydział Cywilny. Całe postępowanie i wydanie orzeczenia z dnia 6 listopada 1998 r. w sprawie I Ns 445/98 oceniła jako rażąco wadliwe, niesprawiedliwe i krzywdzące S. Ś.. Zdaniem powódki zostało ono dotknięte bezwzględną nieważnością. Ponadto zarzuciła brak należytego umocowania radcy prawnego A. P. (jako jej pełnomocnika), radcy prawnego V. A. (pełnomocnika M. Ś.) oraz M. Ś. (pełnomocnika A. Ś.) do działania przed sądem pierwszej instancji w postępowaniu ze skargi z dnia 15 września 2014 r., sygn. akt I Ns 350/12 o wznowienie postępowania w sprawie sygn. akt I Ns 445/98 o podział majątku dorobkowego i dział spadku po J. Ś..

Pozwany Skarb Państwa – Sąd Okręgowy w Suwałkach, reprezentowany przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej, wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powódki na rzecz Skarbu Państwa - Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kosztów postępowania według norm prawem przepisanych. W ocenie strony pozwanej roszczenie powódki było oczywiście bezzasadne zarówno w zakresie stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w Suwałkach z dnia 10 czerwca 2015 r. (sygn. I Cz 206/15) i związanego z tym roszczenia odszkodowawczego w kwocie 77.100 złotych, jak i w zakresie roszczenia o zadośćuczynienie z tytułu naruszenia dóbr osobistych w kwocie 100.000 zł.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył co następuje:

W dniu 3 kwietnia 1998 r. M. Ś., S. Ś., K. K. i A. Ś. wnieśli o stwierdzenia nabycia spadku po zmarłym J. Ś.. Postanowieniem z dnia 27 kwietnia 1998 r. Sąd Rejonowy w Elku, sygn. I Ns 185/98 stwierdził, że spadek po zmarłym J. Ś. na podstawie ustawy nabyli jego żona S. Ś. oraz dzieci: K. K., A. Ś. i M. Ś. z udziałami po 1/4 części na rzecz każdego z nich.

Do akt powyższej sprawy przedłożone zostały pełnomocnictwa udzielone M. Ś. przez K. K. i A. Ś. do reprezentowania ich w sprawie o stwierdzenie praw do spadku po zmarłym ojcu J. Ś., do działu spadku po tymże spadkodawcy oraz do zbycia udziału spadkowego J. Ś. tytułem darmym lub odpłatnie osobom według uznania pełnomocnika, bądź jemu samemu na warunkach określonych przez pełnomocnika oraz do załatwienia w ich imieniu wszelkich czynności faktycznych i prawnych celem wykonania pełnomocnictwa, składania wszelkich oświadczeń, wniosków wieczysto

- księgowych i przedkładania wszelkich dokumentów prawem określonych oraz odbioru wszelkiej dokumentacji i korespondencji. Pełnomocnictwo udzielone przez K. K. sporządzono w formie aktu notarialnego w dniu 3 listopada 1997 r., nr Rep. A nr 9090/97 przez notariusza W. B., prowadzącego Kancelarię Notarialną w E.. Pełnomocnictwa udzielone przez A. Ś. zostało sporządzone w dniu 2 marca 1998 r. przez notariusza publicznego powiatu C. w stanie Illinois, przy czym zgodność z prawem miejsca jego wystawienia w dniu 12 marca 1998 r. zostało potwierdzone przez Konsula Generalnego Rzeczypospolitej Polskiej w C..

W dniu 14 września 1998 r. M. Ś., na podstawie pełnomocnictw udzielonych mu przez: S. Ś. (k. 7 akt I Ns 445/98), A. Ś. (k. 13 akt I Ns 185/98) i K. K. (k. 12 akt I Ns 185/98) wniósł o dokonanie zgodnego działu spadku po J. Ś., poprzez przyznanie na jego wyłączną własność, bez obowiązku spłat na rzecz uczestników, mieszkania spółdzielczego położonego w E. przy ul. (...), o pow. 81,20 m i garażu drewniano - murowanego, położonego w E. przy ul. (...) o pow. 13 m. Oświadczeniem z dnia 16 października 1998 r. S. Ś. zrzekła się na rzecz M. Ś. przypadającej na nią części udziałowej spadku po jej zmarłym mężu J. Ś. oraz jej własności dorobkowej składników majątkowych objętych żądaniem wniosku. Jednocześnie oświadczyła, że udzieliła synowi stosownych pełnomocnictw w formie aktu notarialnego do występowania w jej imieniu jako pełnomocnik procesowy przed sądami w sprawach dotyczących jej osoby (k. 18 akt I Ns 445/98). Postanowieniem z dnia 6 listopada 1998 r. Sąd Rejonowy w Elku, w sprawie sygn. I Ns 445/98, dokonał podziału majątku dorobkowego S. Ś. i jej zmarłego męża J. Ś. i działu spadku zgodnie z żądaniem wniosku (k. 21 - 21 odwrót akt I Ns 445/98).

W dniu 9 sierpnia 2012 r. K. K. wniosła skargę o wznowienie postępowania zakończonym prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w Elku z 6 listopada 1998 r., sygn. akt I Ns 445/98 wskazując, iż przedmioty wymienione we wniosku o dział spadku nie były w całości majątkiem spadkowym, albowiem połowa z nich stanowiła majątek S. Ś., niepodlegający dziedziczeniu. Ponadto kwestionowała pełnomocnictwa S. Ś. i A. Ś. udzielone M. Ś.. Podniosła zarzut pozbawienia jej możliwości działania w sprawie sygn. I Ns 445/98 – jako podstawę wznowienia postępowania.

W postępowaniu tym powódka wniosła o ustanowienie jej pełnomocnika z urzędu. Postanowieniem z dnia 22 sierpnia 2012 r., I Ns 350/12 Sąd Rejonowy w Elku ustanowił K. K. pełnomocnika z urzędu w osobie radcy prawnego (k. 11 akt I Ns 350/12), zaś dziekan Okręgowej Izby Radców Prawnych do pełnienia tej funkcji wyznaczył radcę prawnego A. P. (k. 16 akt I Ns 350/12). Uczestnikowi postępowania M. Ś. również został ustanowiony pełnomocnik z urzędu w osobie radcy prawnego V. A. (k. 60, k. 65). Postanowieniem z 27 marca 2014 r., sygn. akt I Ns 350/12 Sąd Rejonowy w Elku oddalił skargę o wznowienie postępowania w sprawie I Ns 445/98.

Powyższe postanowienie zaskarżyła apelacją K. K.. Postanowieniem z dnia 10 września 2014 r. Sąd Okręgowy w Suwałkach, sygn. I Ca 223/14 uchylił zaskarżone postanowienie w pkt I i skargę odrzucił (k. 323 akt I Ca 223/14). W uzasadnieniu wskazano, że skarga o wznowienie postępowania w sprawie I Ns 445/98 Sądu Rejonowego w Elku została złożona po terminie wynikającym z przepisów art. 407 i 408 k.p.c.

W dniu 16 września 2014 r. K. K. ponownie złożyła skargę o wznowienie postępowania wraz z wnioskiem o przywrócenie terminu do jej wniesienia. Postanowieniami z 24 listopada 2014 r. w sprawie sygn. I Ns 350/12 Sąd Rejonowy w Elku oddalił wniosek o przywrócenie terminu do złożenia skargi (k. 384 akt I Ns 350/12) i odrzucił skargę (k. 385 akt I Ns 350/12). Zażalenie K. K. na postanowienie oddalające wniosek o przywrócenie terminu do złożenia skargi Sąd Rejonowy w Elku odrzucił postanowieniem z 10 grudnia 2014 r. (k. 421 akt I Ns 350/12). Wskazał przy tym, iż powyższe postanowienie nie podlega zaskarżeniu zażaleniem, ponieważ nie kończy ono postępowania w sprawie ani nie mieści się w katalogu zaskarżalnych postanowień sądu pierwszej instancji zawartych w art. 394 § 1 k.p.c. Powyższe postanowienia K. K. zaskarżyła zażaleniem do Sądu Okręgowego w Suwałkach, który zażalenie to oddalił postanowieniem z 16 marca 2015 r. (k. 459 akt I Ns 350/12).

Następnie postanowieniem z 10 czerwca 2015 r. (sygn. I Cz 206/15) Sąd Okręgowy w Suwałkach oddalił zażalenie K. K. na postanowienie Sądu Rejonowego w Elku z 24 listopada 2014 r., dotyczące odrzucenia skargi o wznowienie postępowania w sprawie I Ns 445/98 (k.471 cyt. akt).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o następujące dowody: kserokopię postanowienia Sądu Okręgowego w Suwałkach z 10 czerwca 2015 r. sygn. I Cz 206/15 wraz z jego uzasadnieniem (k. 26 – 29) oraz akt spraw Sądu Rejonowego w Elku oznaczonych sygn. I Ns 185/98, I Ns 445/98 i I Ns 350/12 i dowody tam przeprowadzone.

W niniejszej sprawie powódka domagała się zapłaty od strony pozwanej odszkodowania i zadośćuczynienia, upatrując odpowiedzialności Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Suwałkach w bezprawności postanowienia tegoż Sądu z dnia z dnia 10 czerwca 2015 r., sygn. I Cz 206/15 oddalającego jej zażalenie na postanowienie Sądu Rejonowego w Elku z dnia 24 listopada 2014 r. w sprawie I Ns 350/12 odrzucające skargę o wznowienie postępowania sprawie I Ns 445/98. Jako podstawę prawną zgłoszonego roszczenia powódka wskazała przepisy art. 417¹ § 2 k.c. w zw. z art. 424^{1b} k.p.c. W myśl art. 417¹ § 2 k.c. jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej. Odnosi się to również do wypadku, gdy prawomocne orzeczenie lub ostateczna decyzja zostały wydane na podstawie aktu normatywnego niezgodnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą. A zatem właściwym postępowaniem, które zapewnia stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (uzyskanie właściwego prejudykatu warunkującego odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa), jest postępowanie ze skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia.

Przepisem szczególnym, który wyłącza konieczność uzyskania prejudykatu stwierdzającego niezgodność z prawem prawomocnego orzeczenia jest art. 424^{1b} k.p.c., w myśl którego w wypadku prawomocnych orzeczeń, od których skarga nie przysługuje, odszkodowania z tytułu szkody wyrządzonej przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem można domagać się bez uprzedniego stwierdzenia niezgodności orzeczenia z prawem w postępowaniu ze skargi, chyba że strona nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych.

Nie budziło wątpliwości Sądu i zostało przyznane przez powódkę, że prawomocne postanowienie Sądu Okręgowego w Suwałkach z dnia 10 czerwca 2015 r., sygn. I Cz 206/15 oddalające zażalenie K. K. na postanowienie Sądu Rejonowego w Elku z dnia 24 listopada 2014 r., sygn. I Ns 350/12, mocą którego odrzucono skargę o wznowienie postępowania w sprawie sygn. I Ns 445/98 o podział majątku dorobkowego i dział spadku po J. Ś., zostało wydane w postępowaniu nieprocesowym i nie miało charakteru postanowienia co do istoty sprawy. Nie było więc konieczne prejudykalne postępowanie o stwierdzenie nieważności powyższego postanowienia stosownie do treści cyt. wyżej art. 424^{1b} k.p.c.

Skoro więc powódka zwolniona była z wymogu uzyskania prejudykatu, jej rzeczą w niniejszej sprawie było wykazanie trzech przesłanek odpowiedzialności deliktowej Skarbu Państwa tj. bezprawności judykacyjnej, szkody oraz związku przyczynowego między bezprawnością judykacyjną a szkodą. Brak wykazania którejkolwiek z tych przesłanek skutkuje bezzasadnością zgłoszonych roszczeń (także tych dochodzonych w oparciu o przepis o naruszeniu dóbr osobistych).

W ocenie tut. Sądu orzeczeniu Sądu Okręgowego w Suwałkach z dnia 10 czerwca 2015 r. wydanemu w sprawie I Cz 206/15 nie można zarzucić niezgodności z prawem. Zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem i poglądem doktryny orzeczenie niezgodne z prawem, w rozumieniu art. 417¹ § 2 k.c. to orzeczenie niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami, z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć albo wydane w wyniku szczególnie rażąco błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa, które jest oczywiste i nie wymaga głębszej analizy prawniczej. Podkreśla się, że niezgodność z prawem rodząca odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa musi mieć charakter kwalifikowany, elementarny i oczywisty, albowiem tylko w takim przypadku orzeczeniu sądu można przypisać cechy bezprawności.

Powódka niezgodności z prawem przedmiotowego postanowienia upatrywała w tym, że Sąd Okręgowy w Suwałkach nie uwzględnił nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji. Wskazała, że r.pr. A. P. nie miała należytego umocowania do działania w jej imieniu. Ponadto wskazywała, że r.pr. V. A. również nie miała umocowania do działania w imieniu M. Ś..

Stanowiska tego nie można podzielić. Sąd Okręgowy w Łomży analizując zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie dopatrywał się bezprawności postanowienia Sądu Okręgowego w Suwałkach z dnia 10 czerwca 2015 r., jak też orzeczeń poprzedzających postanowienie objęte niniejszym wnioskiem. W uzasadnieniu postanowienia z dnia 10 czerwca 2015 r. Sąd wskazał podstawy prawne i motywy swojego rozstrzygnięcia, które Sąd Okręgowy w Łomży podzielił w całości. Podkreślenia wymaga fakt, iż Sąd Okręgowy w Suwałkach w sposób szczegółowy i precyzyjny rozważył przesłanki odrzucenia skargi o wznowienie postępowania przez Sąd Rejonowy w Elku i wywiódł logiczny wniosek, że skarga została przez powódkę złożona po upływie terminu, o którym mowa w art. 407 § 1 k.p.c.

Sąd odniósł się przy tym do wniosku powódki o przywrócenie terminu do złożenia skargi, który postanowieniem z dnia 24 listopada 2014 r. Sądu Rejonowego w Elku w sprawie sygn. I Ns 350/12 został oddalony, wskazując że nie było podstaw do jego przywrócenia, gdyż powódka w żaden sposób nie uprawdopodobniła braku swojej winy w uchybieniu terminu do dokonania tej czynności procesowej, z czym należało się zgodzić. Ponadto Sąd Okręgowy w Suwałkach słusznie zauważył, że przedmiot zażalenia stanowiła ponowna skarga o wznowienie postępowania wywiedziona przez powódkę, w której powoływała się na te same okoliczności, co w wywiedzionej w dniu 9 sierpnia 2012 r. skardze o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w Elku z dnia 6 listopada 1998 r. w sprawie sygn. akt I Ns 445/98.

Analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego uprawnia do stwierdzenia, że sądy obu instancji – zarówno Sąd Rejonowy w Elku jak i Sąd Okręgowy w Suwałkach w postępowaniu zainicjowanym w 1998 r. wnioskiem o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłym J. Ś. wnikliwie i w sposób drobiazgowy rozstrzygały niezbędne kwestie. Powódka w niniejszym postępowaniu nie wskazała żadnych nowych okoliczności, które mogłyby świadczyć o konieczności innej oceny powyższego orzeczenia. Zbędne było powielanie wywodów zaprezentowanych w badanych rozstrzygnięciach. Dodać należy, że skarga o wznowienie postępowania nie jest zwyczajnym środkiem odwoławczym i dlatego jej dopuszczalność została określona w sposób restryktywny pod względem formalnym.

Fakt, iż powódka w postępowaniu o podział majątku dorobkowego S. Ś. i J. Ś. oraz dział spadku utraciła swój udział na rzecz brata M. Ś. nie może świadczyć, że postanowienie Sądu Okręgowego w Suwałkach z 10 czerwca 2015 r., sygn. I Cz 206/15, jak i postanowienia wcześniejsze nie odpowiadają prawu. Powódka zarówno w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku (sygn. I Ns 185/98) jak i podział majątku dorobkowego jej rodziców i dział spadku po zmarłym ojcu J. Ś. (sygn. I Ns 445/98) była należycie reprezentowana przez brata M. Ś. na podstawie udzielonego pełnomocnictwa, a w sprawie o wznowienie postępowania (I Ns 350/12) przez fachowego pełnomocnika r.pr. A. P. ustanowioną z urzędu. A zatem zarzuty powódki dotyczące pozbawienia jej możliwości działania w sprawie były niezasadne. Poczucie powódki nietrafnego rozwiązania problemu działowego nie oznacza, że orzeczenia, które zapadły były niezgodne z przepisami prawa. Ponadto należy podnieść, że orzeczenia zapadłe w sprawach o stwierdzenie nabycia i dział spadku nie były przedmiotem niniejszego postępowania.

Ponieważ jak wskazano wyżej, przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa mają charakter kumulatywny, co oznacza, iż brak chociażby jednej z nich musi skutkować oddaleniem powództwa bezprzedmiotowe było badanie dalszych przesłanek odpowiedzialności pozwanego. Niewykazanie przez powódkę w sprawie przesłanki bezprawności judykacyjnej postanowienia Sądu Okręgowego w Suwałkach z 10 czerwca 2015 r., sygn. I Cz 206/15 skutkowało uznaniem powództwa za bezzasadne, także w zakresie odpowiedzialności Skarbu Państwa za naruszenie dóbr osobistych powódki, które notabene nie przystaje do realiów niniejszej sprawy. Zapadłe orzeczenia w żadnym wypadku nie naruszyły kultu pamięci zmarłych osób bliskich powódce, w szczególności jej zmarłej matki.

W tym stanie rzeczy na podstawie art. 417¹ § 2 k.p.c. i przy zastosowaniu art. 424^{1b} k.p.c. orzeczono jak w sentencji.